

VẬN DỤNG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH ĐỐI VỚI VIỆC HỌC TẬP CỦA THẾ HỆ TRẺ

NGUYỄN QUỐC THỌ

Sinh thời Bác Hồ rất thương yêu và tin tưởng ở thế hệ trẻ - Những người chủ tương lai của đất nước. Trong sự nghiệp "trồng người", Bác rất coi trọng việc giáo dục - đào tạo thế hệ trẻ thành những con người vừa "hồng", vừa "chuyên" để phục vụ cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Trong thư gửi các học sinh nhân ngày khai trường đầu tiên, ngày 15/9/1945, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nêu lên vai trò quan trọng của sự học và thế hệ trẻ đối với tiền đồ đất nước: "Non sông Việt Nam có trở nên tươi đẹp hay không, dân tộc Việt Nam có bước tới đài vinh quang để sánh vai với các cường quốc năm châu hay không, chính là nhờ một phần lớn ở công học tập của các em". Trong hoàn cảnh nước nhà đang thực hiện phong trào xóa nạn mù chữ (chống giặc đói), Người đã viết bài "Chống nạn thất học", trong đó đề cao vai trò của sự hiểu biết ở mọi người đối với việc xây dựng đất nước: "Mọi người Việt Nam phải hiểu biết quyền lợi của mình, bổn phận của mình, phải có kiến thức mới để có thể tham gia vào công cuộc xây dựng nước nhà, và trước hết phải biết đọc, biết viết chữ quốc ngữ". Sự học, trình độ học vấn liên quan đến vận mệnh dân tộc, thể hiện sự mạnh, yếu của một dân tộc: "Một dân tộc dốt là một dân tộc yếu". Nói chuyện tại lớp học chính trị của các giáo viên cấp II, cấp III toàn miền Bắc, ngày 13/9/1958, Người đã nhấn mạnh lợi ích của việc đào tạo con người trên tinh thần một câu nói của người xưa "Vì lợi ích mười năm thì phải trồng cây, vì lợi ích trăm năm thì phải trồng người". Trồng cây là một việc làm rất cụ thể, dễ dàng, còn trồng người là một sự nghiệp vinh quang và rất đổi gian nan, có liên quan đến sự tồn vong và tương lai dân tộc,...

Thấy được vai trò của giáo dục, đào tạo, của nhân tố con người, ngay trong buổi đầu mới giành được độc lập, một trong sáu vấn đề cấp bách cần làm ngay, thì vấn đề quan trọng thứ hai, Người đã đề cập là diệt giặc đói. Người cho rằng, giặc đói và giặc ngoại xâm đi liền với nhau, dựa vào nhau để nô dịch dân ta. Coi trọng sự học, giáo dục và đào tạo, trọn đời mình, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn trăn trở vì sự nghiệp đào tạo thanh niên, đào tạo, bồi dưỡng con người. Trước lúc đi xa Người còn để lại trong Di chúc thiêng liêng của mình lời nhắn nhủ: "Đoàn viên và thanh niên ta nói chung là tốt, mọi việc đều xung phong, không ngại khó khăn, có chí tiến thủ. Đảng cần chăm lo giáo dục họ thành những người thừa kế xây dựng chủ nghĩa xã hội vừa "hồng", vừa "chuyên". Theo Bác, giáo dục - đào tạo thế hệ trẻ là trách nhiệm của toàn Đảng, toàn dân nhưng chất lượng, hiệu quả của nó trước hết phụ thuộc vào tính tích cực, tự giác, năng động, sáng tạo của tuổi trẻ trong học tập, rèn luyện. Thông qua nhiều bài viết, bài nói chuyện rất mộc mạc, gần gũi, Người đã chỉ ra mục đích, nhiệm vụ, phương châm, phương pháp học tập để động viên, khích lệ và định hướng hoạt động học tập của tuổi trẻ. Đó là những lời dạy vô cùng quý báu đối với các thế hệ thanh thiếu niên Việt Nam.

Nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh về bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau có thể rút ra những nội dung chủ yếu định

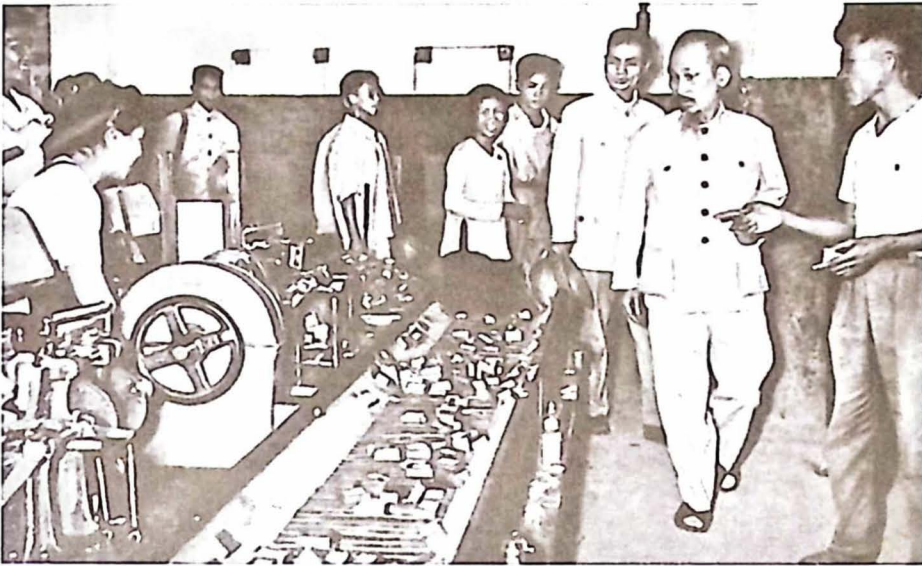
hướng hoạt động học tập của tuổi trẻ là:

Thứ nhất, Bác chỉ rõ mục đích, nhiệm vụ, động cơ học tập: Vì sao phải học, học để làm gì?

Theo Bác, thực dân Pháp thực hiện chính sách ngu dân để dễ cai trị, vì vậy ta phải phát động phong trào toàn dân học tập; muốn diệt "giặc đói" thì mọi người đều phải học tập, học mọi lúc, mọi nơi, học suốt đời. Đối với thế hệ trẻ, Người yêu cầu phải học nhiều hơn, học để trưởng thành, để xứng đáng với vai trò là người chủ tương lai của đất nước; "học để phục sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân", để làm cho nước ta theo kịp các nước khác trên toàn cầu, sánh vai với các cường quốc năm châu,... Bác coi việc học tập của thế hệ trẻ là một trong những nhân tố quan trọng quyết định vận mệnh của đất nước trong tương lai. Do vậy, Người luôn nhắc nhở, động viên thanh thiếu niên ra sức học tập, học vừa mang lại lợi ích cho mình, vừa để sau này có điều kiện phục vụ nhiều hơn, tốt hơn cho Tổ quốc.

Thứ hai, Bác đã vạch ra những nội dung, yêu cầu cơ bản trong quá trình học tập của tuổi trẻ: Học cái gì?

Theo Bác, để thực sự trở thành con người Việt Nam phát triển toàn diện thì phải học tập một cách toàn diện, hướng vào hình thành nhân cách con người mới trên cả hai mặt: "Đức" và "tài", không được xem nhẹ mặt nào. Bác chỉ rõ: "Nếu có đức mà không có tài ví như ông bụt không làm hại gì, cũng không làm lợi gì cho loài người".

Phải học cả tri thức tự nhiên, xã hội, kỹ thuật, học các hình thức, phương pháp lao động, sinh hoạt và hoạt động xã hội,... Phải tiếp thu kinh nghiệm của các thế hệ đi trước gắn liền với việc sáng tạo tri thức mới. Phải rèn luyện những kỹ năng, kỹ xảo thông qua hoạt động thực tiễn. Phải biết tiếp thu có chọn lọc những kinh nghiệm ứng xử trong các quan hệ xã hội đa dạng, phức tạp,... Học "lẽ", học "văn", rèn luyện cả trí, đức, thể, mỹ,...

Thứ ba, Bác chỉ ra phương châm, phương pháp học tập: Học như thế nào?

Để nâng cao chất lượng, hiệu quả học tập, Bác không chỉ đặt ra yêu cầu cao mà còn vạch rõ con đường, biện pháp cụ thể để thực hiện yêu cầu đó. Theo Bác, cần nắm vững và thực hiện tốt một trong những nguyên tắc cơ bản là liên hệ lý luận với thực tế, học đi đôi với hành, lý luận gắn liền với thực tiễn. Người cho rằng: "Không có lý luận thì lúng túng như nhắm mắt mà đi,... Có kinh nghiệm mà không có lý luận cũng như một mắt sáng một mắt mờ. Lý luận cốt để áp dụng vào thực tế. Lý luận mà không áp dụng vào thực tế là lý luận suông". Bác phê phán cả hai khuynh hướng sai lệch tách rời lý luận với thực tiễn là: Học lý luận suông, máy móc, "sách vở", xem

thường thực tiễn; hoặc để cao kinh nghiệm thực tiễn mà xem thường tri thức khoa học. Theo Bác, tri thức có được nhờ đọc sách mới chỉ là tri thức một nửa, muốn có được tri thức hoàn thiện thì phải áp dụng nó vào thực tế, rồi từ thực tế phong phú ấy tìm ra tri thức mới,...

Để học thật tốt, Bác luôn đòi hỏi mỗi chúng ta phải thường xuyên nêu cao tinh thần tự giác, chủ động, tích cực, sáng tạo, tránh lối học lệch, học vẹt, thụ động, máy móc. Trong quá trình học tập phải "nêu cao tác phong độc lập suy nghĩ và tự do tư tưởng". Khi nghe phải biết chọn lọc, khi đọc phải biết suy nghĩ, chớ nên tin tưởng một cách mù quáng, chớ nên học thuộc lòng từng chữ, từng câu mà không đào sâu suy nghĩ để nắm được bản chất vấn đề. Muốn vậy, đối với bất cứ vấn đề gì đều phải đặt câu hỏi: "vì sao?", "thể hiện như thế nào?", phải xem nó có hợp với thực tế không? Nếu chưa thông suốt, phải mạnh dạn trao đổi, thảo luận cho vỡ lẽ,... Tuy nhiên, Bác cũng luôn dặn dò đối với tuổi trẻ phải hết sức khiêm tốn học hỏi, chớ kêu ngạo, tự phụ, tự mãn vì đó là "kẻ thù số một của học tập", nó sẽ kìm hãm sự tiến bộ,...

Thực hiện lời dạy của Bác, trong quá trình học tập, mỗi học sinh, sinh viên nói chung và đối với mỗi học viên trong các học viện, nhà

trường Quân đội ta hiện nay nói riêng, cần quán triệt một số yêu cầu cơ bản, đó là:

Phải tạo cho mình một nhu cầu học tập với động cơ đúng đắn. Cần thấy rằng học không chỉ vì để có việc làm, vì lợi ích cá nhân, gia đình mà quan trọng hơn là học để phục vụ thật tốt cho Tổ quốc, để có khả năng đóng góp xứng đáng hơn cho sự nghiệp xây dựng Quân đội nhân dân "cách mạng, chính quy, tinh nhuệ và từng bước hiện đại", hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ được giao.

Tích cực học tập chính trị, quân sự, văn hoá kết hợp rèn luyện thể lực, không nên xem nhẹ nội dung nào. Phải cố gắng học tập thật nhiều, thật tốt. Học để nâng cao nhận thức và năng lực hoạt động quân sự gắn liền với nâng cao bản lĩnh chính trị, rèn luyện đạo đức cách mạng, tác phong, phương pháp công tác,... đáp ứng yêu cầu về phẩm chất, năng lực toàn diện của người sĩ quan chỉ huy cấp phân đội.

Phải phát huy hơn nữa tính tích cực, chủ động, sáng tạo trong học tập. Phải xây dựng cho mình phương pháp học tập phù hợp; biết liên hệ, vận dụng kiến thức đã học vào thực tiễn quân sự, gắn lý luận với thực tiễn, nhà trường gắn liền với đơn vị,...; kết hợp nghiên cứu tri thức khoa học với tiếp thu kinh nghiệm chiến đấu, công tác của các thế hệ đi trước.

Kiên quyết đấu tranh phê phán thói chây lười, học tủ, học lệch, "học theo mùa vụ". Quán triệt quan điểm "học thường xuyên, học suốt đời". Phải thực sự đoàn kết, giúp đỡ lẫn nhau trong học tập, tạo ra bầu không khí thi đua sôi nổi phấn đấu học tập đạt kết quả cao nhất,...

Nhìn chung, trong toàn bộ di sản của Hồ Chí Minh về bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau, những lời dạy của Bác về việc học tập của thế hệ trẻ chiếm vị trí đặc biệt quan trọng, đó là những lời di huấn thiêng liêng định hướng quá trình phấn đấu học tập, rèn luyện của tuổi trẻ chúng ta.